บทคัดย่อดึงจากฐานข้อมูล จัดหน้าด้วยระบบอัตโนมัติ ไม่ใช่ต้นฉบับจากผู้เผยแพร่

ชื่อเรื่อง การขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมด้วย MORAL Model ของโรงเรียนวัดทองแท่งนิสยาราม

ผู้วิจัย สมพร พิบูลย์

ปีการศึกษา 2567

บทคัดย่อ

การขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมด้วย MORAL Model ของโรงเรียนวัดทองแท่งนิสยาราม มีรูปแบบการบริหารจัดการที่มุ่งสู่การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้นักเรียนที่เป็นผลผลิตและเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดีมีคุณธรรม เป็นพลเมืองดีของชาติ มีเจตคติที่ดีต่อบ้านเมือง และมีอาชีพสุจริต เป็นรูปแบบการขับเคลื่อนที่มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน และจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีด้านการบริหารจัดการ รวมไปถึงประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน ผู้จัดทำผลงานจึงนำทฤษฎีการบริหาร PDCA คิดค้นโดย Dr. Edwards W. Deming และทฤษฎีระบบ (System Theory) แนวคิดของ วอน เบอรทาแลนฟ มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบนวัตกรรม MORAL Model ทำให้ได้นวัตกรรมรูปแบบการขับเคลื่อนที่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของโรงเรียนทำให้การขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมบรรลุตามเป้าหมายโดยมีรายละเอียดของการดำเนินการใช้นวัตกรรมการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม ดังนี้

การดำเนินงานตามกิจกรรม

ขั้นตอนการวางแผน (Plan)

ศึกษาปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ นโยบายโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต ๑ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทำให้มีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน ตามขั้นตอนดังนี้

1) จัดประชุมชี้แจงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียน สร้างความรู้ความเข้าใจ รับฟังความคิดเห็นเพื่อความมั่นใจในการสมัครใจทำงานและตัดสินใจร่วมกัน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ตลอดจนชุมชนที่เกี่ยวข้อง

2) แต่งตั้งและมอบหมายงานให้คณะทำงานรับผิดชอบ ในการวางแผน การลงมือปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงแผนจนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีวาระการทำงาน 1 ปี

3) สรุปข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน โดยวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยภายใน ได้แก่ จุดแข็ง (ปัจจัยส่งเสริมการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ) และจุดอ่อนหรือข้อด้อย รวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ โอกาส (สภาพภายนอกที่เอื้อให้โรงเรียนมีผลงาน เช่น ประชาชนต้องการให้ลูกหลานมีอาชีพ โรงเรียนจึงควรให้ความรู้ด้านทักษะอาชีพ เป็นต้น) และสภาพภายนอกที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานของโรงเรียน เช่น เศรษฐกิจไม่ดี ชุมชนยากจนมาก เป็นต้น รวมทั้งพิจารณาทบทวน วิสัยทัศน์ ปรัชญาต่างๆ ของโรงเรียนด้วย เพื่อให้โรงเรียนรู้จักตนเองและเลือกใช้ประโยชน์ได้ถูกต้องตามความเป็นจริงของโรงเรียน

4) จัดเตรียมผู้เข้าประชุมระดมสมอง โดยจัดกลุ่มผู้เข้าประชุมที่มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ ในกลุ่มเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน เช่น 1) กลุ่มครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหาร ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา 2) กลุ่มนักเรียนแกนนำ 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น การพิจารณาจัดประชุมแต่ละกลุ่มที่มีพื้นฐานหน้าที่ความรับผิดชอบใกล้เคียงกัน เพื่อประโยชน์ในการมีความรู้ ความเข้าใจใกล้เคียงกัน ทั้งเรื่องเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการพัฒนาและพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน นอกจากนี้ ขนาดของกลุ่ม ควรมีปริมาณที่ช่วยให้ทุกคนในกลุ่มมีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้ ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่จัดเตรียมไว้ในแผนงาน

5) จัดเตรียมสถานที่ อุปกรณ์ ตามที่กำหนดไว้ในแผนงานตามความจำเป็น สำหรับการจัดหาวิทยากร ขอให้พิจารณาตามความเหมาะสมตามบริบทของโรงเรียน

ขั้นตอนการตอนดำเนินการตามแผน (Do)

เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อนำรูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ด้วย MORAL Model มีการกำหนดแนววิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในอนาคต เน้นการพัฒนาศักยภาพของครูและนักเรียนให้สามารถใช้นวัตกรรม มีการทำงานเป็นทีม การนำรูปแบบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ด้วย MORAL Model ไปใช้ในโรงเรียนเป็นการดำเนินงานตามขั้นตอนการดำเนินงานแบบ P-D-C-A อย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับรูปแบบของนวัตกรรมการบริหารที่กำหนดไว้โดยมีกระบวนการ (Process) ในการดำเนินงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังนี้

M : Moral ideology ส่งเสริมให้มีอุดมการณ์คุณธรรม

โรงเรียนได้ดำเนินการขับเคลื่อนตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมโดยปลูกฝังให้ผู้บริหาร ครู นักเรียนมีอุดมการณ์คุณธรรม โดยการกำหนดคุณธรรมเป้าหมายและคุณธรรมอัตลักษณ์ โดยสอดแทรกความรู้คู่คุณธรรมลงสู่การจัดการเรียนการสอน รวมจนถึงสอดรับกับนโยบายสำคัญจากหน่วยงานเหนือไม่ว่าจะเป็นระดับเขตพื้นที่ สพฐ, กระทรวงศึกษาธิการและรัฐบาล อาทิ เช่น การดำเนินการโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ที่ต่างฝ่ายปรารถนาอยากจะเห็นผู้บริหาร ครูและบุคลากรทาการศึกษา นักเรียนได้รับการปลูกฝังคุณธรรมอัตลักษณ์ ซึ่งทางโรงเรียนได้ประชุมระดมสมองจึงได้ คุณธรรมเป้าหมายที่จำเป็นที่ทุกฝ่ายพึงต้องมี ต้องการให้เกิดขึ้นเป็นลำดับสำคัญก่อนนั้น มี 3 ประการ คือ มีจิตอาสา พัฒนาวินัย ใส่ใจความพอเพียง ตามตารางดังนี้

คุณธรรมเป้าหมาย

พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก

ผู้บริหาร

ครู

นักเรียน

มีจิตอาสา

-ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

-เสียสละเพื่อส่วนร่วม

-รู้จักมีจิตอาสาพัฒนาโรงเรียนและชุมชน

พัฒนาวินัย

- ปฏิบัติตามระเบียนทางราชชการ

-มาทำงานตรงเวลา

-ปฏิบัติตามระเบียนทางราชการ

-เข้าแถวเป็นระเบียบ

-เดินเป็นแถว

-แต่งตัวเรียบร้อย

-ทิ้งขยะเป็นที่

ใส่ใจความพอเพียง

-มีแผนงานการใช้งบประมาณที่ชัดเจน

-ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

-ใช้จ่ายอย่างประหยัด

-ใช้สื่อการสอนอย่างคุ้มค่า

-เสียสละเพื่อส่วนร่วม

-รู้จักออมเงิน

-ศูนย์เศรษฐกิจพอเพียง

อีกทั้ง ทางโรงเรียนได้ดำเนินการขับเคลื่อนตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมครอบคลุม ดังนี้ การจัดค่ายคุณธรรม การจัดกิจกรรมคืนสู่ห้องเรียน และดำเนินกิจกรรมอื่นๆอีกมากมาย เช่น กิจกรรมศูนย์เศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมวันสำคัญชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ กิจกรรมสภานักเรียน กิจกรรมจิตอาสาพัฒนาชุมชน กิจกรรมเวรทำความสะอาด กิจกรรมการออมเงิน เป็นต้น

O : Oblge ส่งเสริมให้มีความกตัญญูกตเวที

ความกตัญญูกตเวทีเป็นคุณธรรมที่สำคัญสำหรับมนุษยชาติ เป็นคุณธรรมพื้นฐานของมนุษย์ ทำให้เกิดความสัมพันธ์กันในสังคมมนุษย์และเป็นบ่อเกิดแห่งความรับผิดชอบต่อความเป็นมนุษย์ และเป็นคุณธรรมเบื้องต้นของมนุษยธรรมทั้งหลาย เพราะเป็นเครื่องทำลายความเห็นแก่ตัวซึ่งเป็นศัตรูสำคัญของความดี เป็นเหตุให้เกิดความสุขุม รอบคอบ ความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบ โรงเรียนวัดทองแท่งนิสยารามส่งเสริมให้นักเรียนมีความกตัญญูกตเวทีผ่านกิจกรรมดังนี้ กิจกรรมวันไหว้ครู กิจกรรมวันแม่ กิจกรรมวันพ่อ กิจกรรมเกี่ยวกับวันสำคัญทางศาสนา เพื่อเป็นการรำลึกถึงบุญคุณ ยกย่องเชิดชูบุพการี ครูอาจารย์ และพระพุทธศาสนา

R : Responsibility ส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบ

ส่งเสริมให้นักเรียนมีการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจไม่หวังผลตอบแทน เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม โรงเรียน ชุมชน สังคม มองเห็นถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม แล้วรู้สึกอยากเข้าไปมีส่วนในการช่วยเหลือสังคมในเรื่องต่างๆ ที่เป็นปัญหาหรือเกิดความเดือดร้อน โดยรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ในความรับผิดชอบ พร้อมลงมือปฏิบัติร่วมช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้แก่สังคมของเรา ทำให้เกิดความรู้สึกที่ปรารถนาจะร่วมและมีส่วนช่วยเหลือสังคม นึกถึงพลังของตนว่าสามารถร่วมแก้ไขปัญหาได้ และลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่างๆ โดยการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาร่วมกันกับคนในสังคมจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความมีน้ำใจไมตรีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การช่วยเหลือเกื้อกูลกันโดยไม่หวังผลตอบแทน การดำรงชีวิตในสังคมที่มีการช่วยเหลือกันถึงแม้ว่าเรื่องราวหรือเหตุการณ์นั้นไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับเรา หรือเราไม่ได้เดือดร้อนด้วย แต่ก็เต็มใจที่จะแบ่งปันให้การช่วยเหลือเอื้ออาทรกัน นั่นคือ การแสดงความมีจิตสาธารณะนั่นเอง

คุณลักษณะเหล่านี้สามารถใช้กระบวนการคิดผ่านกิจกรรมสภานักเรียน ผู้ที่อาสาเข้ามาทำงาน สภานักเรียน เป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะจะมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณสมบัติ ด้วยการเอาใจใส่ดูแลเป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มโดยหลีกเลี่ยง การใช้หรือกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวมถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล การเคารพสิทธิในการใช้สาธารณะสมบัติของผู้อื่น มุ่งปฏิบัติเพื่อส่วนรวมในการดูแลรักษาของส่วนรวม เช่น การทำหน้าที่ดูแลความสะอาดบริเวณโรงเรียน อาคารเรียน ควบคุมกิจกรรมหน้าเสาธง ดูแลความสงบเรียบร้อยของนักเรียนในกิจกรรมต่างๆ ดูแลรักษา สาธารณสมบัติของโรงเรียน ตรวจเขตรับผิดชอบ ตรวจความสะอาดห้องเรียน ควบคุมการเข้าแถว การเดินแถวรวมไปถึงการรวมกลุ่มจิตอาสาร่วมกับชุมชน

กิจกรรมสภานักเรียนมีการประชุมชี้แจง กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรม การเลือกตั้งประธาน นักเรียน กรรมการสภานักเรียน เป็นแกนนำในการทำงานสภานักเรียน โรงเรียนให้ความรู้กับคณะกรรมการสภานักเรียนให้เป็นสภานักเรียนคุณธรรม โดยสภานักเรียนร่วมกันกำหนดแนวกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมในโรงเรียนการร่วมกันกำหนดข้อปฏิบัติการให้รับรู้ถึงคุณธรรม จริยธรรม ความไม่พอเพียง ความเห็นแก่ตัว การขาดระเบียบวินัย ตรวจสอบ กำกับดูแลสอดส่องพฤติกรรมของเพื่อนนักเรียน การสร้างเครือข่ายนักเรียนให้เข้มแข็ง ฝึกระเบียบวินัย ให้มีความรับผิดชอบตามวัย จึงกำหนดให้มีกิจกรรมในการพัฒนาสภานักเรียนเพื่อเป็นแบบอย่างและสร้างคุณลักษณะของนักเรียน โดยใช้สภานักเรียนเป็นผู้ขับเคลื่อนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ มีการตรวจเขตรับผิดชอบ กำกับดูแล นักเรียนระหว่างเดินแถว รับประทานอาหารและทำกิจกรรมต่างๆ โดยมีการประชุมสภา สรุปการทำงานและปรับวิธีการทำงานในทุกเดือน

A: At sufficient ส่งเสริมให้อยู่อย่างพอเพียง

ส่งเสริมให้ครูและนักเรียน ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผลรอบคอบ มีคุณธรรม มีความพอเหมาะ พอควร พอเพียง ใช้ทรัพยากรและทรัพย์สินต่างๆ ทั้งของตนเองและของส่วนรวม อย่างประหยัด คุ้มค่า เก็บรักษาเพื่อใช้ประโยชน์ในโอกาสต่อไป เช่น ปิด-เปิดไฟ พัดลม เครื่องปรับอากาศหลังการเลิกใช้งานทันที ครูต้องเป็นตัวอย่างในการทิ้งขยะได้ถูกที่ คัดแยกขยะได้ ส่งเสริมการสร้างมูลค่าจากของเหลือใช้ เช่น การทำสื่อของใช้ในครัวเรือน บรรจุภัณฑ์ ทำสื่อการเรียนการสอนจากวัสดุเหลือใช้ ครูใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของผลงานให้คุ้มกับการลงทุน ไม่ใช้ของฟุ่มเฟือย ใช้ทรัพย์สินของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัด คุ้มค่า และเก็บรักษาดูแลอย่างดี รวมทั้งการใช้เวลาอย่างเหมาะสม ไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน พร้อมให้อภัยเมื่อผู้อื่นกระทำผิดพลาด และกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียนอีกด้วย

L : Loyalty ส่งเสริมให้มีความซื่อสัตย์

เน้นให้เด็กนักเรียนได้ตระหนักรู้ เข้าใจ เกิดแรงบันดาลใจเปลี่ยนแปลง ความเชื่อ ความคิด และพฤติกรรม และคิดอย่างมีเหตุผล ซึมซับคุณค่าความดี ประพฤติตรงต่อตนเอง และผู้อื่น ทั้งกาย วาจา และใจ สร้างความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี ภูมิใจในการทำความดี รังเกียจคนโกงและพร้อมที่จะไม่เป็นคนโกง พูดความจริง ให้ข้อมูลที่เป็นจริงกับผู้อื่น ความคิดที่ดีในการอยู่ค่าย คำพูดดีที่ตั้งใจจะพูดและการทำความดีที่ตั้งใจจะทำ มีความเชื่อว่า ซื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน โดยเริ่มจากการฝึกให้เด็กเคารพกฎกติกาพื้นฐานง่ายๆ เช่น ไม่โกหก เข้าแถวรับอาหาร จ่ายเงิน-ทอนเงิน ซื้อของด้วยตนเอง ส่งการบ้านตามเวลา การออมเงินตามสัจจะการออม ไม่นำสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตน โดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ขีดเขียนลงบนโต๊ะเรียน เป็นต้น เพื่อโตขึ้นจะได้ปฏิบัติตามกฎของสังคมอย่าง ไม่มีปัญหาและมีความกล้าหาญทางจริยธรรมควบคู่กันไป สร้างความตระหนักในคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต โดยการจัดกิจกรรมค่ายคุณธรรม เป็นต้น

ขั้นตรวจสอบ (Check) เป็นการประเมินผลและตรวจสอบผลผลิต (Output)

จากการบริหารจัดการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.ด้วย MORAL Model ภายใต้วงจร PDCA โดยยึดวัตถุประสงค์ที่กำหนดผลสำเร็จอย่างสมดุล ประเมินพฤติกรรมนักเรียนตามหลักคุณธรรมพื้นฐาน 5 ประการ ของโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ประเมินความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องและสรุปผลการประเมิน ดังนี้

ผู้บริหารมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบในการประเมินผลการดำเนินงานเป็นรายกิจกรรม

คุณลักษณะ/กิจกรรม

ตัวบ่งชี้ความสำเร็จ

เครื่องมือในการตรวจสอบ/ประเมิน

ผู้รับผิดชอบ

ความพอเพียง

กิจกรรมศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะทางอาชีพ

- ร้อยละของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

- ความพึงพอใจของนักเรียน

รายงานโครงการ/ แผ่นพับ/ ชิ้นงาน/ รูปภาพ/ฐานเรียนรู้/ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้บริหาร, คณะครู, นักเรียน

ความกตัญญู

กิจกรรมวันสำคัญชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์

- ร้อยละของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

- ความพึงพอใจของนักเรียน

รายงานโครงการ/ รูปภาพ/ เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้บริหาร, คณะครู, นักเรียน

ความซื่อสัตย์สุจริต

กิจกรรมสภานักเรียน

- ร้อยละของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม

- ความพึงพอใจของนักเรียน

รายงานโครงการ/ รูปภาพ / เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้บริหาร, คณะครู, สภานักเรียน

ที่อยู่อ้างอิง (URL) : https://publish.vichakan.net/show/848
วันที่ดำเนินการเผยแพร่ : 4 พฤศจิกายน 2567
พิมพ์ : วันที่ 10 เมษายน 2568 เวลา 14.15 น.